

Kontrollplan 2023

Miljö- och stadsbyggnadsnämndens livsmedelskontroll

Diarienummer	Senast uppdaterad	Beslutsinstans	Ansvarig processägare
M-2023-1	2023-01-XX § X	Miljö- och stadsbyggnadsnämnden	Miljöchef

Dokumentets syfte

Syftet med kontrollplanen är att den ska ge en övergripande bild av kontrollmyndighetens planerade kontroller av livsmedels- och dricksvattenverksamheter i kommunen under 2023. I kontrollplanen specificeras bland annat mål, opartiskhet, befogenheter, finansiering, kontrollpersonal, kompetens, utrustning, utrymmen och provtagning, registrering, rutiner och uppföljning och utvärdering av kontrollen.

Dokumentet gäller för

Dokumentet är underlag för nämndens arbete med kontroll enligt livsmedels- och foderlagstiftningen för 2023.

Innehållsförteckning

Organisation och samordning	3
Organisation.....	3
Samordning.....	3
Mål	3
Mål för myndigheterna i livsmedelskedjan	3
Nationella mål	3
Lokala mål.....	6
Opartiskhet	7
Befogenheter	7
Resurser.....	7
Finansiering.....	7
Kontrollpersonal (behovsutredning och resursbehov).....	8
Kompetensförsörjning	8
Utrustning, utrymnen och provtagning	8
Utrymnen och utrustning	8
Provtagning	8
Registrering, godkännande, anläggningsförteckning.....	8
Sanktionsavgift.....	9
Rutiner och enhetlighet	9
Riskbaserad kontroll.....	9
Planerad kontroll	10
Kontrollrapporter	10
Åtgärder vid bristande efterlevnad	10
Projekt/Aktiviteter under 2023	10
Uppföljning	10
Beredskap.....	11
Öppenhet	11
Nationell kontrollplan för livsmedelskedjan.....	11

Organisation och samordning

Organisation

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden ansvarar för kontroll av livsmedel och dricksvatten i Danderyds kommun. Det praktiska arbetet utförs på delegation av livsmedelsinspektörer på miljöavdelningen med miljöchef som stöd. Nämnden sammanträder ungefär en gång per månad och de beslut som inte får fattas på delegation hanteras i nämnd.

Samordning

För erfarenhetsåterföring med andra kommuner samt att arbeta med samsyn är kommunen representerad i olika nätverk. Nätverksträffar sker årligen enligt nedan och olika aktuella ämnen aktualiseras. De nätverk som kommunen i dagsläget är med i är:

- Samverkan inom livsmedelskontrollen (SILK) - 2 gånger per år
- Samordnad provtagning av tappkranar (SPAT), Norrvattens medlemskommuner - 2 gånger per år
- Stockholm Nordost (SNO) - 2 gånger per år
- Länsträffar i Stockholms län - 2 gånger per år
- Miljösamverkan Stockholms Län (MSL) – aktiviteter såsom studiebesök och inspirationsdagar samt kunskapsportal och nätverk
- Digitala arbetsrum på Livsmedelsverkets hemsida Livstecknet

Mål

Mål för myndigheterna i livsmedelskedjan

Livsmedelskedjan omfattar livsmedel, foder, djurhälsa, djurskydd och växtskydd. Gemensamma mål för myndigheterna inom livsmedelskedjan är att:

- Konsumenterna får säkra livsmedel inklusive dricksvatten, som är producerade och hanterade på ett acceptabelt sätt. Informationen om livsmedlen är enkel och korrekt.
- De livsmedelsproducerande växterna och djuren är friska och utgör inte någon allvarlig smittorisk.
- Verksamhetsutövarna i livsmedelskedjan får råd, service och kontroll med helhetssyn som underlättar deras eget ansvarstagande.
- De samverkande myndigheterna tar ett gemensamt ansvar för hela livsmedelskedjan, inklusive beredskap.

Nationella mål

Livsmedelskontrollen ska arbeta i enlighet med de nationella målen som Livsmedelsverket har tagit fram i sin nationella kontrollplan (NKP). I NKP benämns målen som *operativa mål* och delas upp i olika kategorier (säkert dricksvatten, kemiska risker, mikrobiologiska risker och information i livsmedelskedjan).

De operativa målen 2023 - 2025 som är aktuella i Danderyds kommun är:

Mål	Innehåll	Antal	År
<u>Mål 3</u> Nyckelhålsmärkning	<i>Kontroll hos tillverkare och huvudkontor av kött, köttprodukter, vegetabiliska produkter och färdigrätter för att säkerställa att livsmedlen uppfyller lagstiftningens krav.</i>	<5	2025
<u>Mål 5</u> Ekologiska livsmedel	<i>Kontroll av aktörer som släpper ut ekologiska produkter eller produkter under omställning är anmälda till Livsmedelsverket.</i>	Inventering, kontrolleras vid kontroll av alla	2023 2024 2025
<u>Mål 6</u> Livsmedelsinformation vid e-handel	<i>Kontroll av verksamheter som släpper ut färdigförpackade kosttillskott och/eller konfektyr för att verifiera att informationen på webbplatsen stämmer med information på förpackningarna.</i>	<15	(2023) 2024 2025
<u>Mål 8</u> Spårbarhet kött	<i>Kontroll för att verifiera svenskt ursprung av färskt och fryst kött av nöt, gris, får, lamm och fågel i samtliga led i livsmedelskedjan efter slakt.</i>	<15	2023 2024 2025

<u>Mål 9</u> Skyddade beteckningar	<i>Kontroll av märkning på utvalda förpackade produkter som införts till Sverige stämmer med produktspecifikationen.</i>		2023 2024 2025
<u>Mål 10</u> Allergena ingredienser hos grossister	<i>Kontroll av grossister som importerar färdigförpackade livsmedel för att verifiera korrekt information i märkningen från företagen.</i>	<5	2024
<u>Mål 11</u> Spårbarhet ägg	<i>Kontroll av aktörer som producerar och/eller släpper ut svenska hönsägg uppfyller spårbarhetskraven och att rätt information medföljer äggen.</i>	<5	2024 2025
<u>Mål 12</u> Aktörer som släpper ut honung på marknaden	<i>Kontroll att företag som handlar med honung är registrerade</i>	Identifiering och inventering under 2023	2023
<u>Mål 13</u> Otillåtna växter och främmande ämnen i växtbaserade kosttillskott	<i>Kontroll av 12 utvalda hälsofarliga växter på anläggningar som släpper ut kosttillskott på marknaden. Analys av att gränsvärdet för genotoxiska och carcinogena pyrrolizidinalkaloider inte överskrids.</i>	Tillsammans med mål 6	2023 2024 2025

<u>Mål 15</u> Plastprodukter med otillåtna naturmaterial	<i>Kontroll av producenter, importörer och grossister för att förhindra att plastprodukter innehållande malen bambu eller andra icke godkända naturmaterial släpps ut på marknaden.</i>	Inventering start 2023	2023 2024 2025
<u>Mål 16</u> Glykoalkaloider i potatis	<i>Kontroll av åtgärder företagare vidtagit för att förebygga att höga halter bildas och hur man förhindrar att giftiga partier sätts på marknaden.</i>	<15	2023, projekt hos SLV
<u>Mål 17</u> Kontaktmaterialverksamheter	<i>Kontroll för att säkerställa att materialen och produkterna uppfyller lagkraven och inte avger beståndsdelar i halter som kan utgöra en fara för människors hälsa eller påverka livsmedel negativt.</i>	Identifiering och inventering start 2023	2023 2024 2025

Lokala mål

I Danderyds kommun finns även övergripande lokala mål. Dessa arbetas kontinuerligt med genom att bemöta livsmedelsföretagarna och ge dem stöd i utvecklingen av sitt arbete. Vi strävar efter att ha korta handläggningstider och att vara tillgängliga. Målet mäts genom en Nöjdhetsindex (NKI)-undersökning.

NKI mäts kontinuerligt genom att verksamhetsutövarna svarar på frågor om inspektörernas bemötande, kompetens och handläggning samt kontrollmyndighetens, kommunens, information på den externa hemsidan. Målvärde för 2023 är 70. Utfallet 2021 och utfall på delår 2022 låg på 80. Under 2023 är målet återigen 70. Utöver detta kommer myndigheten under 2023 att arbeta med att offentliggöra livsmedelskontrollen för allmänheten samt att delta vid näringslivsträffar med näringslivet i kommunen.

De konkreta mål som finns är

- att anläggningar som medför störst risk ska få kontroll varje år (riskklass 1 - 4, de med minst 5 kontrolltimmar)
- att uppföljning sker inom tidsramar* och
- att arbeta för att självfinansieringsgraden ska vara 100 %.

* Tidsramen varierar efter art av avvikelse och allvarlighetsgrad. Ex. följs en allvarlig temperaturavvikelse inom någon dag, en allvarlig lokalbrist inom någon månad med hänsyn till hur fort verksamheten kan få hantverkare på plats. I kontrollrapporten informeras hur uppföljning kommer ske, oftast med en tidsram för varje avvikelse.

Opertiskhet

För att säkerställa opertiskhet har Danderyds kommun 2020 beslutat om policy för att undvika mutor och korrupktion samt regler för representation.

Dessa innebär bland annat att myndighetsutövare aldrig ska ge eller ta emot gåvor och förmåner från och till utomstående. Vid anställning och årligen kontrolleras om anställdas bisysslor är godkända i förhållande till myndighetsuppdraget.

Eventuella överträdelser eller misstänkt opertiskhet ska i första hand anmälas till närmaste chef. Om det beroende på situationen inte är möjligt kan frågan tas vidare till kommunjuristen.

Befogenheter

Alla beslut som fattas ska kontrolleras mot delegationsordningen. Det är viktigt att inspektörerna har delegation att fatta beslut på plats när det gäller förhindrande av utsläpp av livsmedel på marknaden som kan medföra risk för människor och djurs hälsa. Nämndens delegationsordning gäller från den 3 januari 2023.

Resurser

Finansiering

Livsmedelskontrollen finansierades fram till december 2022 med årliga avgifter. Enligt 7 § Förordning (2021:176) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter ska avgifter tas ut efter det att kontrollen har utförts (efterhandsdebitering). Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade den 8 mars 2022 om att gå över till efterhandsdebitering från och med 1 januari 2023. I samband med det nya avgiftssystemet ändrades även taxan för livsmedelskontrollen. Taxan antogs av kommunfullmäktige den 12 december 2022. Timavgiften för 2023 är därmed 1500 kr. Timavgiften speglar vad tillsynen kostar per timme (lön, lokaler, med mera). Nämnden har delegation från kommunfullmäktige att årligen indexuppräknat timavgifterna för livsmedelstaxan.

Kontrollpersonal (behovsutredning och resursbehov)

Behovet av personal beräknas genom en behovsutredning. Antalet kontrolltimmar för varje enskild livsmedelsverksamhet tillsammans med tid för uppföljande kontroll samt för övriga nödvändiga arbetsuppgifter inom till exempel klagomål och smittskydd samt juridisk hantering sammanställs.

På Miljö- och stadsbyggnadskontoret arbetar två ordinarie inspektörer inom livsmedelskontrollen, varav den ena till övervägande del arbetar heltid inom livsmedelskontrollen och den andra kombinerar sin tjänst med övergripande arbete i form av att vara avdelningens systemförvaltare och webbredaktör.

Under hösten 2022 anställdes en livsmedelsinspektör på visstid på grund av hög arbetsbelastning, bland annat beroende på ökade arbetsuppgifter inför efterhandsdebitering, och gott budgetutrymme. Visstidsanställningen (särskild visstidsanställning) är förlängd till mars 2023.

Kompetensförsörjning

Varje år fyller personalen i en kompetensros som identifierar de områden hos varje person som kan behöva utvecklas. Kompetensutveckling i form och kurser görs kontinuerligt under året och stäms av med miljöchefen. Dessa förs sedan in i dokument.

Utrustning, utrymmen och provtagning

Utrymmen och utrustning

De utrymmen som livsmedelskontrollen har till sitt förfogande är skåp för kläder, eget kylskåp för förvaring av livsmedelsprover samt skåp med utrustning.

För att möjliggöra akut provtagning vid ett utbrott eller liknande ska alltid lämplig provtagningsutrustning finnas och hållas aktuella. Att ha neutrala kökskläder möjliggör ett mer avslappnat samtal med verksamhetsutövarna och ger en mer effektiv kontroll.

Provtagning

Provtagning sker i enlighet med projekt som SILK alt. SLV tagit fram samt vid behov i utredningar av utbrott, misstänkt matförgiftning och klagomål. Danderyds kommun har avtal med SGS analytics.

Under 2023 planerar miljö- och stadsbyggnadskontoret att delta i SILK's provtagningsprojekt för provtagning av Listeria i butiker/restauranger och mjukglass/glasskoppor på caféer/restauranger.

Andra prover kommer att tas vid utredningar och om behov finns.

Registrering, godkännande, anläggningsförteckning

Anmälan av nya anläggningar görs via E-tjänst på [Registrering / ändring av livsmedelsanläggning \(danderyd.se\)](#). Anläggningarna registreras sedan i ärendehanteringssystemet Ecos 2 av handläggare och förs även in i

kontrollplanens Excel-dokument. Även avregistreringar hanteras på samma vis.

”Food-trucks” och andra mobila anläggningar kan stå i kommunen utan att ha registrering om de är registrerade i en annan kommun. Dessa kan vid behov kontrolleras, men debiteras enbart vid uppföljande kontroll eller vid klagomål och misstänkt matförgiftning.

Sanktionsavgift

Från 2019 gäller skärpt lagstiftning gällande oregistrerade livsmedelsanläggningar. En rutin för hantering av sådana ärenden finns och information finns på hemsidan.

Vid påträffande av en oregistrerad verksamhet ska först en utredning göras om verksamheten startade innan 1 januari 2019. Om verksamheten påbörjades innan årsskiftet är det den gamla lagstiftningen som gäller och en åtalsanmälan ska göras i stället för en sanktionsavgift.

Rutiner och enhetlighet

För att säkerställa att inspektörerna arbetar lika och att kontrollerna bedöms på samma sätt finns en rutinhandbok sedan 2019 och den revideras varje år.

Miljö- och stadsbyggnadskontoret har även tagit fram rutiner för olika arbetsmoment t.ex. RASFF och utbrottshantering som alla inspektörer, även de miljö- och hälsoskyddsinspektörer som i vardagen inte arbetar med livsmedelskontroll, ska följa. Rutinerna finns sparade digitalt samt i en pärm tillgänglig för alla inspektörer på kontoret.

Livsmedelsinspektörerna arbetar samstämmigt och har tät dialog så att kontrollen sker enhetligt. Samsynkontroller är även planerade med andra kommuner för att öka den egna kompetensen och bidra till enhetliga kontroller. MSL har projekt för kommunrevision, man följer med och granskar varandra. En ständig dialog sker om bedömningar internt i gruppen samt externt med inspektörer i andra kommuner.

Riskbaserad kontroll

Riskklassning sker enligt Livsmedelsverkets modell från 2013. De uppgifter som modellen bygger på är storlek (antal portioner, anställda eller volymproduktion), vilken typ av risk verksamheten har i sin hantering, om känsliga konsumenter serveras samt med tillägg om verksamheten ansvarar för information till konsumenterna. Verksamheterna lämnar in nödvändiga uppgifter vid registrering och dessa kontrolleras vid det första besöket. Detta ger hur mycket tillsynstid som verksamheten ska ha varje år. För vissa anläggningar kan det finnas skäl att minska/öka kontrolltiden genom justering eller reducering av kontrolltiden för att speglar det verkliga kontrollbehovet. Justeringen motiveras alltid i beslut om riskklassning.

Livsmedelsverket har tagit fram en ny riskklassningsmodell som kommer att gälla från och med 2024. Arbete med inhämtning av information om alla

livsmedelsverksamheter, omklassning och beslutsskrivning kommer att pågå under hela 2023. Detta är ett mycket omfattande administrativt arbete för 2023.

Planerad kontroll

För tillfället finns det 255 livsmedelsanläggningar i Danderyds kommun. Av dessa ska 167 anläggningar ha kontroll under 2023, varav 23 anläggningar har fler än en planerad kontroll under året.

Vid varje kontroll stäms uppgifter för riskklassning av med verksamhetsutövaren för att se om några förändringar i riskklassningen behöver göras. I december fattas beslut om erfarenhetsklassning. Bedömning för riskklassning förs enligt rutinerna i rutinhandboken.

En tre-årsplan för alla typer av anläggningar görs, i behovsutredningen. Även de operativa målen från NKP beaktas.

Kontrollrapporter

Mallarna till de kontrollrapporter som används har tagits fram av Stockholm stad och används i flera kommuner runt om i landet. Att använda en gemensam kontrollrapport stärker samsynen och ger ett enhetligt intryck för verksamhetsutövarna.

Åtgärder vid bristande efterlevnad

Vid avvikelser genomförs en uppföljande kontroll. Om avvikelser kvarstår skrivs ett föreläggande eller beslut. Vid omfattande och allvarliga avvikelser kan beslut om förbud såsom förbud om att släppa ut varor på marknaden, beslut om omhändertagande, beslut om stängning och beslut om åtgärdskrav (föreläggande med eller utan vite) fattas.

Vid mindre avvikelser kan uppföljning göras i samband med nästa offentliga kontroll. I sådana fall avsätts en viss tid i början på kontrollen för uppföljning och registreras i systemet som en egen kontroll. En gemensam kontrollrapport kan dock skrivas så länge det tydliggörs att det var två olika kontroller.

Aktiviteter och projekt under 2023

Under 2023 sker arbete med att klassa om alla livsmedelsverksamheter enligt Livsmedelsverkets nya riskklassningsmodell. Därmed planeras lanseringen av e-tjänsten FörRätt, som bidrar till att på ett enkelt sätt få in information, inför riskklassningen, från alla livsmedelsverksamheter i kommunen.

Kontoret planerar att delta i provtagningsprojekt inom SILK och i samverkansmöten som hålls varje år.

Livsmedelsinspektörerna kommer att delta i nationell livsmedelskonferens i mars 2023 arrangerad av Livsmedelsverket.

Uppföljning

Uppföljning av kontrollplanen görs varje vecka mellan inspektörerna och varannan vecka tillsammans med miljöchefen. Uppföljning i nämnd föreslås ske per april och per september 2023. Eventuella justeringar av planen görs vid behov.

Beredskap

I Danderyds kommun finns en övergripande krisledningsplan. I den beskrivs det generella arbetet samt vilket ansvar de olika myndighetspersonerna har. Varje förvaltning ska ha en krisberedskapsplan och varje enhet ska ha rutiner för att hantera kriser. I kommunen finns det alltid en tjänsteman i beredskap (TiB).

För livsmedelskontrollen finns en rutin för hantering av utbrott samt en krishanteringsplan som innefattar både livsmedel och dricksvatten. Krisberedskapsplan och rutinen ses över minst en gång per år samt vid behov.

Öppenhet

I Sverige regleras öppenheten i kontrollen framför allt av tryckfrihetsförordningen och offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). I korthet innebär det att alla myndigheter är skyldiga att föra register över de allmänna handlingar som finns hos myndigheten. Ett sådant register kallas vanligtvis för diarium. I diariet registreras uppgifter om dels de handlingar som kommer in till myndigheten, till exempel brev och ansökningar, dels de handlingar som upprättas vid myndigheten, till exempel beslut och kontrollrapporter. I diariet registreras både offentliga och hemliga handlingar.

Vem som helst har rätt att begära att få se en handling som finns hos en myndighet. En allmän handling är vanligen också offentlig, det vill säga vem som helst får ta del av den. Vissa handlingar kan dock innehålla uppgifter som är sekretessbelagda, alltså hemliga. Detta ska prövas av myndigheten utifrån gällande lagstiftning när någon ber att få ut en handling.

Under 2023 planeras projektarbete med syfte att offentliggöra livsmedelskontrollen. Projektet syftar till att publicera bedömningar av senaste kontrollen av livsmedelsverksamheter i digital karta. Samarbete ska ske med Kart- och mätavdelningen.

Nationell kontrollplan för livsmedelskedjan

I Sveriges fleråriga nationella kontrollplan för livsmedelskedjan beskrivs hur den offentliga kontrollen i hela livsmedelskedjan är organiserad, hur den genomförs och hur den utvecklas. Där finns även övergripande mål som är gemensamma för alla myndigheter som ansvarar för offentlig kontroll i

livsmedelskedjan samt operativa mål inom lagstiftningens olika områden och aktiviteter för att nå målen.

Kontrollplanen finns på [NKP-webben](#).